

מראי מקומות- מנחות צ"ג

התורה לומר דאין בנות ישראל סומכות. וע"ש בהמשך שהביא מדברי הריטב"א בקידושין (ל"ז) דכ' כע"ז לתרץ קו' תוס' הנ"ל.

(ד) **הכל סומכין חוץ מחרש שוטה וקטן- העיר הנתיבות הקודש**, מה שייך קרבן אצל חשו"ק, ובשלמא בקטן, הא מפורש בירושלמי בריש תרומות דקטן יכול להקדיש עולה ושלמים, אבל חרש ושוטה לאו בני דעה נינהו, וא"כ לא משכחת להו קרבן, וא"כ מה שייך סמיכה אצלם. ואין לומר דהפרישו קרבן ואח"כ נשתטה או נתחרש, דמבואר בזבחים (יב:): דבכה"ג הקרבן נדחה. ות"י דמיירי ביורש, שהחשו"ק ירשו קרבן אביהן, ובכה"ג מצד עצם הקרבן ליכא חסרון, וקאי אליבא דמ"ד דירוש סומך, וע"ז אשמעינן דחשו"ק אינם סומכים אף אם ירשו קרבן אביהם [ולכאור' לפי האור גדול שהבאנו בדרך צ"ב, דביורש קרבן נחשב קרבן שלו למ"ד דירוש סומך ומימר, א"כ לכאור' לא יהי' שייך אצל חשו"ק, דלכאור' הו"ל כמי שהפריש קרבן ונשתטה, וצ"ע].

(ה) **בב' ידים- ע' במנחת חינוך (קט"ו, ג')** שהביא מש"כ בתרגום יונתן (ויקרא א', ד') דאינו סומך אלא ביד ימינו, ותמה המנ"ח שהוא כנגד משנה מפורשת דכאן, והניח בצ"ע. אולם ע' בהגהות שם שמביאים מהמלבי"ם (ויקרא ט"ז, כ"א) דביאר דכוונת התרגום יונתן דהיינו דצריך לסמוך בחוזק יותר ביד ימין מביד שמאל, אבל אין הביאור דסומכין רק ביד ימין.

(ו) **וחד אמר אתיא סמיכה סמיכה מעולת ראיי-** ולכאור' יש לתמוה, איך ילפי' מעולת ראיי, הרי הסומא פטור לגמרי מהקרבן, ואי"ז מיעוט בסמיכה בכלל, ואם הי' הסומא מביא קרבן, מהכ"ת שלא יסמוך. וכ' "דילפי' מעולת ראיי דפטורי' רחמנא, מדכתי' יראה כל זכורך את פני ד', יצא סומא שאינו רואה, ה"נ בסמיכת כל הקרבנות שנא' בהן לפני ה', סומא פטור" [וצ"ע כוונתו בזה, האם ס"ל דהדרשה הוא במיוחד על סמיכה, משום דכתי' אצל סמיכה "לפני ד'", וא"כ כמו דפטור מכל וכל מעולת ראיי, פטור גם מסמיכה בכל קרבנות, וצ"ע]. וע"ע בשפת אמת דהק' כע"ז, איך ילפי' מעולת ראיי, הא לא כתי' סמיכה אצל עולת

(א) **קרבונו ולא קרבן עובד כוכבים- הק' הנתיבות הקודש**, למה צריך קרא לזה, הרי מה דממעטינן בכור מעשר ופסח מסמיכה, היינו משום דלא באו לריצוי, וא"כ עכו"ם ג"כ, הרי עכו"ם לאו בני הרצאה נינהו, כדאי' בזבחים (מה:), וא"כ תיפוק לי' מהתם דאין לו דין סמיכה, והניח בצע"ג.

(ב) **קרבונו לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה- פרש"י** (למעלה) דמי שיש לו חלק בקרבן סומך עליו. ויש לעי' בכוונתו, ולכאור' כוונתו דכל מי שיש לו חלק בהקרבן צריך לסמוך עליו. אולם ע' במאירי בחגיגה (טז: ד"ה סמיכה בנשים), דכ' "שכל הבעלים רשאים לסמוך, אלא שמ"מ כולם יוצאים ידי חובה בסמיכת אחד". וע"ע ברש"י בכת"י, ותלוי במהו הגירסא בדבריו [ולכאור' יש לעי' בדברי המאירי, דמהו הדרשה לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה, אם לומר דצריך להיות א' מבעלי הקרבן יכול לסמוך, ולא אחר, הרי כבר ידעינן זה מדרשה דולא שלוחו. וק' לומר דהדרשה הוא גופא דיכול א' לסמוך בעד כולם, דאיך נדרש זה מהא דכתי' קרבנו, וצ"ע].

(ג) **הכל סומכין- ע' בעמק ברכה (חגיגה, עמ' קג)** שכ' לחקור בדין סמיכה, האם הוא מצוה על הגברא, או דין הוא בעצם הקרבן, דאף דאינו מעכב, מ"מ הרי לכתחלה יש דין בהקרבן דהקרבנו מצריך סמיכה. והביא מש"כ תוס' לעיל (ס"א, ד"ה מצינו), דמה שצריך דרשה למעט עכו"ם מסמיכה, היינו שלא יסמוך ישראל בשבילו, ואף דממעטנין קרבנו ולא קרבן חבירו, אולי זהו רק בישראל שהוא בר סמיכה, אבל בעכו"ם שאינו בר סמיכה, ה"א דצריך ישראל לסמוך בשבילו. וכ' העמק ברכה דמבואר מזה דס"ל לתוס' דסמיכה הוי מצוה בהקרבן, ולא מצוה שהוא מוטל על הגברא. ובזה תי' מה שהק' תוס' בעמוד ב' (ד"ה ידו), דהק' למה צריכין דרשה דבני ישראל סומכין ולא בנות ישראל סומכות, תיפוק לי' דמעשהז"ג הוא (ע"ש דביאר למה הוי מעשהז"ג, ולכאור' תמוה, וכמו שהק' העמק ברכה שם, ע"ש), ולא תי'. וכ' העמ"ב, דלפי דבריו א"ש, דה"א דאף דזמן גרמא הוא, אבל אי"ז מצוה שהוא על הגברא, אלא צורך הקרבן הוא, וא"כ בכה"ג י"ל שיהיו צריכות לסמוך על קרבנן משום חובת קרבן, וע"ז בא

האי דרשה, דאל"ה ודאי הי' אומר ב שם אומר, ומ"מ איקפד עליו ר"ל. ולכן הק' עליו והראה לו דאע"ג דגם הוא דרש כן, מ"מ הוא לא נתכוין לדרוש דוקא ידו דסמיכה, אבל ר"ל נתכוין לדורשו שפיר, וא"כ הו"ל לומר ב שם אומר.

(ב) **שאחד מניף לכל החברים - ע' בנתיבות הקודש** דכ' להסתפק בהא דא' מניף לכל החברים, האם הביאור הוא דבעצם יש מצוה שחל על כל גברא וגברא לעשות תנופה, אלא דא' יכול לעשותו בשביל כולם בגדר שליחות, או דלמא דין תנופה הוא מצוה בהקרבן, וא"כ כל זמן שא' מן בעלי הקרבן עושה תנופה, סגי בזה, והניח בצ"ע.

(ג) **שהתנופה נוהגת בקרבנות היחיד ובקרבנות הציבור - העיר הרש"ש**, הא גם סמיכה נוהגת בקרבנות ציבור, וכ' דמ"מ אינו נוהג בכל אותן שכנגדן ביחיד טעונין סמיכה, ועוד י"ל דאין כוונת המשנה לומר דזהו חילוק בין סמיכה ותנופה, אלא דכרוך ותני, ובקרבנות היחיד ובקרבנות הציבור בחיים ובשחוטין.

ראיי'. וכ' דאולי כיון דכתי' איש כמתנת ידו, היינו קרבן שסומך ידו עליו.

(ז) **ת"ר ידו ולא יד עבדו, ידו לא יד שלוחו, ידו ולא יד אשתו - ע' בלקוטי הלכות** (זבח תודה ד"ה והעבד), שכי' דלכאו' כפשוטו משמע דברייתא זו בא לפרש המשנה, וא"כ נמצא דכמו דהברייתא מיירי במיעוט דנשים ועבדים אינן סומכין בקרבן בעליהן, ולא בקרבן עצמן, זהו גם דין המשנה, וסמך המשנה על מה דאמרי' במקו"א (קידושין ל"ז) דאינן סומכין על קרבנות עצמן. אלא דכ' דזה דוחק, דכמו דרישא דהמשנה, חשו"ק, מיירי בקרבן עצמן, מסתמא דכן הוא סיפא לענין אשה ועבד. ולכן כ' דע"כ האי ברייתא אינו פירוש המשנה, אלא דין עצמו הוא.

(ח) **ידו ולא יד עבדו, וכו' - ע' במנחת חינוך** (קמ"א, ו') דכ' להסתפק בהא דאמרי' דנתמעטין עבד וכו' מסמיכת בעליהן, מהו לענין תנופה, האם אמרי' דגם נתמעטים מתנופת בעליהן, או דלמא יכול הוא לעשותם שליח לענין תנופה, וכ' דצריך עיון ופולפול רחב.

(ט) **ולא יד עבדו - ע' בקרן אורה** דהק' דלכאו' עבד לאו בר סמיכה הוא כלל, וא"כ למה צריך למעטו מתורת שליחות. וכ' דבשלמא לשי' הר"י מיגש דס"ל דעבד יכול להיות שליח להולכת גט כיון דאינו עושה עיקר המעשה, ורק לקבלה אינו נעשה שליח, י"ל דסמיכה הוי דומיא להולכה, וא"כ שפיר צריך קרא למעטו. אבל לשי' הראשונים דאף להולכה אינו נעשה שליח, א"כ הכא קרא למה לי, ע"ש מה שהאריך בזה, ונשאר בקו' [ואולי צריך למעטו משום דין יד פועל כיד בעל הבית, וכמש"כ המחנה אפרים לענין מעקה, ויש לעי' בזה].

(י) **ולא ידו על הצדדין - הק' השפת אמת**, כיון דנח' תנאי אם על היינו בסמוך או לא, וקיי"ל כמ"ד דעל בסמוך, א"כ י"ל דלדידן מן הצדדין מי קרוי על ראש קרבנו, והניח בצ"ע.

(יא) **אזל ר' אלעזר... ולא אמרה משמי' דר"ל - כ' השפת אמת** דנראה ר"א מעצמו נמי חידש